

**Erindringer skrevet af -
- Theodor Laurits Jessen, født 18.2. 1910 i Askov.**

- kopieret fra maskinskrevet slægtshistorisk redegørelse -
- og tilpasset til pdf-version og visning på hjemmeside -

År 1975

**Erindringer efter hukommelsen -
- og andres fortællinger fra min Fars og Mors livsforløb.**

Min Far var født i **Gamst**, Andst sogn den 27.12. **1880** -
- og søn af **Peter Thomsen Jessen** og hustru **Lene Kirstine Vitt**.

Min Far hed **Peter Lund Jessen** og af søskende var der mange.

Cecilie, gift **Fuglsang**, boede i **Årø Sund**, hvor de var ansat ved amtsbanen.

Der var en 6-7 børn,
som jeg dog ikke kender navnene på ud over de to ældste, **Peter** og **Nis**.

Sine, gift **Fallesen** boede i **Gamst**,
der var mange børn, dem kendte vi bedre, de kom jævnligt hjem til os, Peter, Christine,
Ejnar, Johannes, Christian, Alfred, Johanne, Marie, Viggo
og Svend, 10 ialt.

En anden bror til min far var **Jokum**, gift på Sjælland,
var handelsmand og havde 3 børn, som jeg ikke kender, konen heller ikke.
Han blev skilt sidst i tyverne og blev siden gift med Laura,
flyttede til Aarhus, og fik 3 børn med hende,
den sidste, da han var 70 år. Laura var meget yngre.

Så var der **Jes** gift med **Katrine**.
Han boede en tid i **Læborg** og levede af at sælge fisk.
Der var vist stor fattigdom og mange børn,
Jacob, Peter, Krestine, Marie, Elna, Johanne, Emma, Berta, Aksel og Jensine, Ja, der var
også 10.

Jes døde i **1917** af en hjerneblødning.
Jacob rejste til **Amerika 1921** til en velhavende morbroder.
Han var hjemme **1926-1927**, jeg husker ikke det nøjagtige år.
Da købte han hus til sin mor, og han støttede hende til stadighed økonomisk.

Så havde Far **2 søstre**, der rejste til **Amerika**.
De var vist gift herhjemmefra.
Den enes mand var på besøg i **1926**, kan jeg huske.
Vi boede på **"Ålykke"** dengang. Han hed **Knudsen**.
En anden søster, der hed **Helene**,
var gift med handelsmand **Peter Brandorff**, som boede i **Bastrup**.
Helene døde tidligt fra de tre-fire børn.
Brandorff blev senere gift igen, og døde først i **1983 104 år gammel**.

En anden søster var **Magda**, som var gift med **Hans Mikkelsen**,
og havde en lille landejendom i **Nørre Nebel**.

Den yngste bror var **Alfred**. Min farmor døde efter **Alfreds** fødsels.
Det var det 12. barn.
(Ifølge kirkebogen, døde en lille pige på 10 måneder,
10 dage efter min farmors død).

Min bedstefader blev gift igen med en fynbo.
Hun blev ikke særlig populær.
Hun blev altid kaldt Madam Hanne af familien.
Det eneste gode, jeg har hørt om hende, var,
at hun lavede sådan nogle gode frikadeller.
Bedstefader handlede også med køer og heste,
og kaffepunch kunne der blive lidt rigelig af,
så det kneb med at komme hjem, når markedet var ovre,
så en gang kom Madam Hanne gående fra **Gamst** til **Vejen**,
hvor markedet blev holdt, for at hente ham hjem.
Han fik hestene for vognen, og hun var steget til vogns.
Da han steg op, slog han en ordentlig knald med pisken,
hestene sprang frem, og hun faldt af vognen,
men han fortsatte til **Gamst** og hun måtte tage turen til fods.
Dette er, hvad jeg har hørt min far og mor fortælle.

Nu vil jeg gå over til at skrive om min egen familie.

Min fader **Peder Lund Jessen**, født den 27.12.1880
blev gift vist nok i 1906 med **Kirstine Feldthaus**,
født i **Bastrup Skov ved Vamdrup** den 25.12.1883.
De købte en lille ejendom på **Gamst Hede**, hvor stor, ved jeg ikke,
men den var vist ikke ret stor og mager jord var det også.
De boede der i 3 år.
Her blev **Peter** født den 20. januar 1907.
Han blev døbt **Peter Thomsen Jessen** efter bedstefar.

Godt et år efter blev **Rasmus** født,
6. august 1908 blev han døbt **Rasmus Feldthaus Jessen** efter mors far.

November 1908 flyttede de til **Askov** ved **Vejen** som fodermester på en gård,
som lå midt i **Askov**. Der var fader fodermester i 7 år.
Min onkel **Søren** har fortalt mig, at han og tante **Thea**, mors søster,
gik fra **Bastrup Skov** til **Gamst Hede** med en barnevogn til mor.
Hun lå i barselseng med **Peter**. Det var en hård vinter, men ikke megen sne.
Fader lavede mad til dem, og onkel **Søren** sagde,
at han aldrig havde fået så god en hyldebærsuppe, som den.
Der var ristede rugbrødsterner i. Det var en tur på 4 mil.

Jeg blev født i **Askov** den 18.2.1910. Jeg husker en del fra den tid, vi boede der.

Gården "**Askov Nørregård**" blev ombygget 1913 eller 1914.
Jeg kan huske en murersvend, der hen Greis, han fik kalk i øjet,
da han læskede kalk, og jeg græd og syntes, det var synd for ham,
for det gjorde ondt, og jeg var så glad for ham.
Jeg kan også huske bedstefar **Rasmus Feldthaus** var på besøg hos os.
Han kom gående fra **Bastrup**. Det må have været i 1914.
Han døde 1915, da var vi flyttet til "**Katrinelund**" en gård på **Estrup Mark**.
Mor skulle til begravelse. Hun gik til **Brørup** og tog toget til **Vamdrup**.
Vi skulle gå ned til baneoverskæringen på "**Katrinelunds**" mark,
så kastede hun en pose bolcher ud til os.
Fader skulle passe sit arbejde, så han kunne ikke tage med.

Leonhardt er født den 3.10.1911 også i **Askov** og ligeledes **Anker** den 1.5.1913.
Peter kom i skole i **Askov** og **Rasmus** gik i børnehaven hos en **frøken Feilberg**.
Hendes fader var højskolelærer.
Hun var en halvgammel jomfru, der manglede noget at foretage sig,
så hun havde en 6-7 børn i børnehaven.

Da krigen brød ud i 1914 var der stor opstandelse.
På **højskolen** var der jo mange elever sydfra og også andre udlændinger.
Vi boede jo lige ved **højskolen**, så vi kunne følge med.
Der var mange unge fra **Sønderjylland**. De skulle hjem og i trøjen.

En søster blev også født i Askov 7.3.1915.
Hun døde først på sommeren **1917** af lungebetændelse på sygehuset i **Kolding**.
Vi flyttede til "**Katrinelund**" i **1915**. **Peter** og **Rasmus** gik i skole i **Malt**.
I julen **1915** blev vi afhentet i kane. Vi skulle holde jul på gården.
Karen og **Jacob Koed** hed ejerne og der var også et par sønner.
Gaver fik vi også. Det var en meget hård vinter.
Vi fik også **mæslinger** og lå i sengen alle for mørklagte vinduer.
Det skulle man ved den sygdom. Vi fik abrikosgrød.
Det var nu nok ikke let at få abrikoser under krigen.
Ved siden af huset, hvor vi boede lå en lille gård "**Grydagergård**".
Manden og konen var fra **Langeland**. Flinke folk, som vi kom meget hos.
De havde kun en søn og han var lidt menneskesky.
Han var ikke nem at komme i forbindelse med.
Han var på min alder, og forældrene så gerne, at vi kom og legede med ham.
Efterhånden blev han også vant til andre børn,
vi var jo efterhånden en hel flok, men vi var aldrig i vejen hos dem
og ved spisetid, gav det jo noget at spise. Der var ikke så småt som hjemme.

Faders broder **Alfred** fik arbejde på denne gård,
da han blev hjemsendt fra sikringsstyrken **1916**.
De manglede en karl på gården, da de skulle bygge kostald,
så de kunne bruge ham.
Han kom over til os om aftenen for at træffe sin kæreste **Anna**,
som var pige i huset hos en boghandler i **Askov**.
Siden blev de gift og blev fodermester på en gård i **Gesten**.
Første gang jeg var hos købmanden i **Malt**,
tog kommissen en håndfuld puddersukker, tog en mundfuld
og smed resten i skuffen igen.
Købmandsforretningen hed "**Gramsminde**" og var en rigtig blandet landhandel.
Da vi var på "**Katrinelund**" lavede fader husflidsarbejde om aftenen,
hylde og billedrammer, som blev foræret væk til familie.
Vi havde selv i mange år én hængende hjemme. Den findes nok i familien et sted.

Vi flyttede så til "**Grønvang**" i efteråret **1916**.
Her var **tante Inger** fra **Haderslev** og tog imod os.
Hun var på pas, da hun boede i **Haderslev**, og **onkel Marius** var soldat.
Hun syede en ny frakke til lille **Marie**, den havde hun på til sygehuset i **Kolding**,
og den kom med ambulancen tilbage og lagt i garagen hos vognmanden.
Da vi fik den, var den næsten ædt op af rotter.
Det år kom jeg i skole på "**Bakkely**".
Det gik godt de første 3-4 dage, så var der ikke noget ved det mere,
og så ville jeg ikke i skole.
Men mor var bagefter med en kæp,
og så måtte jeg jo til det igen, og så gik det også.

Vi havde besøg af **onkel Theodor**.
Han var gardist, og vi var meget imponeret af ham.
Vores **fætter Peter Fuglsang** kom også til os det år,
og fik arbejde på "**Grønvang**".
Han var tysk soldat,, men løb over under en orlov fra fronten.
Han ville ikke i krig igen.

Der var mangel på mange varer: Smør, margarine, brød, sukker, kaffe,
ja, alt var næsten rationeret, og meget kunne slet ikke fåes.
Vi fik grød og fedtemad til aften, og til middag kartofler og sovs
og et stykke stegt flæsk, hvis det var til at skaffe.
Vi sultede dog aldrig.
Tøj var der heller ikke meget af. Alt gammelt tøj blev omsyet.
Så kom **tante Sine** fra **Gamst**. Hun var god til at sy.
Hun havde selv en halv snes børn at sy til,
men det var utroligt, hvad hun kunne overkomme at sy.

Jeg husker også **tunnelen under banen over hovedgaden.**

Den blev bygget i **1917.**

Samtidigt vi var på **"Grønvang"** var moders bror **Peter Feldthaus** bestyrer på **"Grønhøj"**, en lille gård, der lå hvor **Conrad Møllers autoværksted** nu ligger.

Mens han var der, var vi kørende til **Bastrup Skov** for at besøge **onkel Peter Rasmussen** og **møster Stine.**

De havde mors fødehjem.

Far lånte en hest og vogn på **"Grønvang"**, og **onkel Peter** havde en hest, og så blev de spændt sammen.

Det blev jo et helt læs, 4 voksne og en halv snes børn.

Det var vist fødselsdag, der var flere end os der.

Tante Inger fra Haderslev skulle også komme, men hun kunne ikke komme over grænsen.

Hun stod oppe ved **Farrisgård** og vinkede med et hvidt tørklæde.

Vi stod lige ved grænsen, den gik lige syd for huset i **Bastrup.**

Deres mark gik ned til grænsebækken, hvor de danske og tyske vagter gik på hver sin side.

I **Vejen** havde vi indkvartering af dragoner og husarer, som lå på **"Vejengård"**.

De red langs grænsen på vejene der løb paralelt med grænsen.

De red 2 og 2 sammen, og kom hver gang forbi, hvor vi boede på **Askovvej.**

Infanteriet var også indkvarteret i **Vejen.** Det var sikringsstyrken.

Efteråret **1918** flyttede vi til **"Lille Skovgård"** på **Vejen Vestermark.**

På **"Grønvang"** blev **Inga** født den 23.6. **1917.**

1918 var en meget våd sommer.

Da vi kørte op til **"Lille Skovgård"**

stod der mange steder endnu korn på markerne. Det var ikke blevet tørt endnu.

På **"Skovgård"** skulle fader selv holde koste og skovle.

Kostene lavede han selv af lyng, som vi hentede i mosen.

Det var jo billigst og rigtige koste kunne næsten ikke købes.

Vi brændte korn til kaffe. Ægte kaffe var på mærker, og det gav ikke meget.

Peter gik i skole i **"Byskolen" i Vejen.**

Det var en tur på 5 km. og lige så langt tilbage.

Han var væk fra kl. 7 til 4 hver dag.

Rasmus og jeg kom i **Vestermarkens skole.**

Rasmus dog kun den første vinter.

Jeg gik der i 1 år, og så var **Leonhardt** jo også kommet i skole.

Anker kom i skole, da jeg kom til **"Byskolen"**.

8.8. **1919** blev **Johannes** født.

Onkel Peter og tante Anna var i mellemtiden flyttet til **"Vejengård"**

som bestyrer for **ejendomshandler Peter Billund**

(det var også ham, der havde **"Grønhøj"**).

Senere blev de også bestyrere på **"Lille Lundgård"** på **Østermarken.**

Da de boede i **Vejen** rasede **den spanske syge**, og en af deres børn døde deraf, han hed **Theodor**, og senere fik de en søn, der kom til at hedde det samme.

Medens vi boede i **Askov**

var **Peter Feldthaus** fodermester på **"Vandamgård"** på **Vestermarken.**

Vi var gående derop en gang med mor, der var ikke så langt med en sti, som gik direkte til **Vestermarken.** De boede i et hus ved **Brugsen.**

På "**Lille Skovgård**" var far i 2 år,
så købte han en lille ejendom på **Vestermarken**. Den kostede 8.000 kr.
Der var 4 tønder land til den, og vi havde for det meste 2 køer og et par svin,
ja, en gang havde vi også en so med grise.
En ged fik vi også engang. Hvorfra vi fik den, husker jeg ikke,
men den fik da et kid, og blev da også malket,
men vi ville ikke have mælken og moder heller ikke, så det fik kiddet og svinene.
Så fik **tante Katrine i Eskelund** geden.
Hun havde en i forvejen, men ville gerne have vores også.
Vi skulle så hen med den en søndag formiddag.
Det foregik til fods, der var ca. 10 km, tror jeg.
Det regnede vi ikke for noget, men det kneb for geden til sidst.
Leonhard, Anker og jeg skulle hen med den,
men da det kom til stykket, ville **Leonhard** ikke af med kiddet.
Han løb med den ned på marken og sad og græd med den i favnet.
Så **Anker og jeg** gik så alene med geden.
Senere kom vi af med kiddet.
Det var en gedebuk, så den var ikke så let af få afhændet.

Vi flyttede ind på ejendommen i **1920**.
I løbet af vinteren blev huset så lavet om indvendig.
Der var jo mange, der skulle være plads til.
Peter havde været ude at tjene om sommeren på "**Grydagergård**" i **Malt**.
Han skulle gå til præst om vinteren og så konfirmeres forår **1921**.

Søster Marie blev født den 16.12.**1920**, så var vi en mere.
Den vinter var vi **Peter, Rasmus**, mig, **Leonhardt, Anker, Inga, Johannes**
og nu **Marie**.
Forår **1921** blev **Peter** konfirmeret og kom til **Staunbjerg** at tjene.
Rasmus kom over til **Faster Stine i Bastrup**.
Der havde været tale om, at han skulle derover i mange år,
men nu blev det så til noget. De havde ingen børn selv.
Så måtte jeg overtage tilsyn og pasning af de mindre søskende,
hvis moder ikke var hjemme.

Fader fik arbejde på **tørvefabrikken** den første sommer,
og var der så hver sommer helt til op i **30-erne**.
Foråret **1922** blev moder syg af lungebetændelse og var meget medtaget.
Der gik snart 3 måneder inden det var nogenlunde med helbredet.
Vi havde en hel del høns og køer, så mælk og æg skulle vi ikke købe,
og en gris blev også slagtet en gang om året.
Den daglige kost den gang var mest stegt flæsk, kartofler og persillesovs.
Om søndagen var der så frikadeller, en hanekylling eller suppe på en gammel høne.

Så slutter **Theodors optegnelser**.